

Herinrichting Erlecomse Kaliwaal

Natuurontwikkeling door verantwoorde
verondieping

Eerste herziene druk
Januari 2022

GRON**ANK**^{GMG}

Over de Erlecomse Kaliwaal

In de Erlecomse Waard, gelegen in de Gelderse Poort ten zuiden van de Millingerwaard, ligt de plas de Erlecomse Kaliwaal. Sinds de oprichting van de steenfabriek ten noorden van de Erlecomse Waard wordt het gebied beïnvloed door bedrijvigheid.

Aanvankelijk werd er in de Erlecomse Waard voornamelijk klei afgegraven. Later werd dat gevolgd door zandwinning. Die zandwinning werd uitgevoerd door het bedrijf Kaliwaal, waar de plas haar naam aan dankt. De plas is voor het grootste deel in eigendom van Staatsbosbeheer. Een klein deel van de plas is in eigendom van de Staat der Nederlanden. Zowel op, in als naast de zandwinplas komt een levendige flora en fauna voor. Deze waard vormt het uitzicht van de 'vogelboulevard', waar menig vogelaar iets bijzonders ziet vliegen, en de habitat van nu al waardevol, kruidenrijk grasland.

Het is onze ambitie om de Erlecomse Kaliwaal verder te ontwikkelen tot een meer waardevolle plas binnen het natuurgebied, waarbij het verbeteren van de waterkwaliteit en hoogwaterveiligheid centraal staan.

Aansluiting Millingerwaard

De Erlecomse Waard en de Kaliwaal vormen de uitstroom van de Millingerwaard. De Millingerwaard is een prachtig, uniek gebied in Nederland waar waterveiligheid, natuurontwikkeling en recreatie hand in hand gaan. Je vindt er oobossen, moerassen, kruidenrijke graslanden, plassen en rivierduinen. De Erlecomse Waard kan samen met de Millingerwaard tot één uniek en meer samenhangend natuur- en beheersgebied ontwikkeld worden.

Afronding

Om de diepere zandwinning van weleer nog beter aan te laten sluiten bij het omliggend landschap maken wij de plas in het midden minder diep waardoor een nog aantrekkelijker landschap ontstaat. Dit doen wij met overtollige grond- en waterbodemstromen uit de directe regio die voldoen aan het hergebruikscriterium.

Doelstellingen herinrichting

Door middel van het nuttig en functioneel toepassen van herbruikbare grond en waterbodembodem wordt een diepe plas, die van nature niet voorkomt in het riviersysteem, omgezet in een deels ondiepere plas, met de ecologische eigenschappen van een natuurlijke nevengeul.

Door verondieping neemt de diversiteit van het rivierecosysteem toe. Daarover leest u onder het kopje 'Natuurontwikkeling' en op de volgende pagina meer.

Het al bestaande moerasbos (het leefgebied van verschillende soorten moerasvogels), de zandige koppen en dynamische oevers blijven bestaan.

Natuurontwikkeling

- ondiep water voor het paaien van vissen;
- flauwere taluds waardoor zonlicht per saldo op meer oeveroppervlak kan doordringen en waterplanten hier kunnen gaan groeien;
- slikkige delen voor het foerageren van steltlopers en weidevogels;
- riviergebonden geulsysteem.

Landschapsversterking

- versterking landschappelijke structuur;
- vergroten van de belevingswaarde vanaf de dijk.

Maatschappelijke doelen

- waarborgen van de doorstroming en de afvoer van het water in het kader van Ruimte voor de Rivier;
- optimaal afwerken van de oude zandwinput;
- duurzaam benutten van overtollige grondstromen;
- herinrichting realiseren ten behoeve van mens, plant en dier;
- vergroten van de biodiversiteit in dit stukje Nederland.

Meerwaarde creëren door herinrichting

De Erlecomse Kaliwaal was bij de start van de herinrichting gemiddeld acht tot tien en op sommige plekken bijna 20 meter diep. Alleen de zuidelijke punt was ondiep. Er is ecologische verbetering in de plas te verwachten door naast de diepe delen ook meer ondiepe delen te realiseren.

Van beperkte ontwikkelmogelijkheden...

Oude zandwinplassen zoals die vroeger werden gegraven, hebben bijna alleen maar diepe delen. Dat was ook in de Erlecomse Kaliwaal het geval. Terwijl juist een afwisseling van een grote oppervlakte ondiep water met een diep deel de meeste meerwaarde biedt. Dan kunnen flora en fauna zich het best ontwikkelen.

...naar een levendige plas

Door de plas te verondiepen zorgen we ervoor dat onder andere de oevers flauwer worden. Als de oevers flauwer worden, bereikt het zonlicht de bodem over een groter oppervlak. Daardoor kunnen er planten groeien. En waar waterplanten zijn, ontstaan er grotere vispopulaties en kan zich een rijkere en diverse macrofauna ontwikkelen.

De Erlecomse Kaliwaal biedt deze kansen door haar ligging in het laagste, meest dynamische deel van het samenhangende uiterwaardstelsel tussen Millingen en Erlecom. Ook verbetert de waterkwaliteit, omdat de (onderwater)planten zuurstof afgeven aan het water. Bij laagwater kan bovendien een groter deel van de oever

droogvallen, waar allerlei plantensoorten van kunnen profiteren. Daarnaast is ook het behouden van een gedeelte met dieper water belangrijk. Zo houden onder andere snoeken zich vaak in de diepere gedeelten op.

Realisatie

De herinrichting van de Erlecomse Kaliwaal realiseren we door de diepe plas deels te verondiepen. Dat doen we door het toepassen van grond en waterbodem die elders in het riviergebied vrijkomt. U leest hier meer over in het volgende hoofdstuk.

Zorgvuldige uitvoering

Het verondiepen van diepe plassen leidt nogal eens tot vragen. Vaak komen deze vragen voort uit de zorg dat bij het toepassen van grond en waterbodem (baggerspecie) in een plas het water vervuild zou kunnen raken en dat de natuurwaarde sterk zou verminderen. Terwijl het verondiepen van plassen juist fantastische resultaten oplevert wanneer dit zorgvuldig en op een verantwoorde manier wordt gedaan. En wanneer het inspeelt op een maatschappelijke vraag om overtollige grondstromen nuttig en verantwoord her te gebruiken.

Toepassing grond en waterbodem

Onder andere gemeenten, waterschappen, provincie en Rijkswaterstaat maken plannen voor infrastructuur, waterstaatskundige werken, natuurontwikkeling en onderhoud van watergangen en voeren deze uit. Daarbij komt grond en waterbodem vrij. Deze overtollige grond en waterbodem kan nuttig worden toegepast bij herinrichting van natuurterrein, zoals deze verondieping. Grondbank GMG, onderdeel van de K3 organisatie, voert de werkzaamheden uit.

Zorg voor, tijdens en na de realisatie

Natuurlijk kijken we goed naar welk materiaal er wordt gebruikt voor de verondieping. Voor gebruik van herbruikbare grond en waterbodem in projecten als deze geldt een wettelijk kader: het Besluit bodemkwaliteit (Bbk). Dat bepaalt welke typen grond en waterbodem hergebruikt mogen worden. Het materiaal wordt altijd getoetst aan het Bbk. Voldoet het niet aan de normen, dan wordt het niet hergebruikt. Daar wordt streng op toegezien. In eerste instantie natuurlijk door Grondbank GMG, maar ook door Rijkswaterstaat. Het materiaal wordt eerst door een onafhankelijk

adviesbureau onderzocht. Vervolgens wordt het materiaal getoetst aan de toepassingsnormen. Grondbank GMG laat de waterkwaliteit ook regelmatig controleren en neemt extra monsters van het materiaal die in het lab worden geanalyseerd. Wanneer de verondieping is voltooid, wordt het afgedekt met een laag schonere, Klasse A waterbodem (de leeflaag). Dat is een laag die schoner is dan de huidige bodem van de plas.

Zorgplicht

Vanuit een wettelijk kader is er ook de zogenaamde 'zorgplicht'. Dat betekent dat bij het aanbrengen van de waterbodem, de waterkwaliteit niet achteruit mag gaan en de toepassing verantwoord moet zijn. De keuring en monitoring zoals hiervoor beschreven, maakt dat we aan die zorgplicht voldoen.

Kortom:

Door verondieping creëren we gunstige omstandigheden voor de ontwikkeling van de biodiversiteit. En alles wat we doen, gebeurt met het grootste respect voor flora, fauna en de omgeving. Met elkaar geven wij overtollige grondstromen een nieuw leven.

Contact

Wij maken plannen én voeren ze uit in een transparante dialoog. Dit doen wij met buurtbewoners, belangenorganisatie, bedrijven en overheden. Heeft u vragen? Laat ons dat dan vooral weten. Wij staan u vanzelfsprekend graag te woord en leggen u graag alles uit over wat we doen en hoe we dat doen. Ook is het altijd mogelijk om het werk een keer te bezoeken. We houden onze deuren graag voor u open.

U kunt contact opnemen met:

- **K3/Grondbank GMG**

Iwan Reerink
Projectleider planontwikkeling K3
i.reerink@k3.nl
024 348 88 54

Wim Vermeule
Projectleider uitvoering verondieping Grondbank GMG
w.vermeule@grondbankgmg.nl
024 348 88 60

Wanraaij 2 • 6673 DN Andelst
Postbus 200 • 6660 AE Elst (Gld)
info@k3.nl • www.k3.nl

- **Staatsbosbeheer**

Daan Meeuwissen
d.meeuwissen@staatsbosbeheer.nl
06 50 00 91 83

Ooijse Banddijk 36B • 6576 JE Ooij
www.staatsbosbeheer.nl

GRONDBANK^{GMG}

Wanraaij 2
6673 DN Andelst
Postbus 200
6660 AE Elst (Gld)
Tel. 024 348 88 00
info@grondbankgmg.nl
www.grondbankgmg.nl

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 2
3800 AA Amersfoort
Tel. 030 692 61 11
info@staatsbosbeheer.nl
www@staatsbosbeheer.nl